

Hur är läget?

**Kvalitetsarbetet vid Jönköping University – en lägesbeskrivning
våren 2016**

Bo-Erik Gyberg

KVALITETSARBETET VID JÖNKÖPING UNIVERSITY – EN LÄGESBESKRIVNING VÅREN 2016

INLEDNING	3
SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND OCH UPPLÄGG	3
METOD	4
IAKTTAGELSER	5
BEDÖMNINGAR och REFLEKTIONER.....	14
BILAGA	17

INLEDNING

I januari 2016 gav ledningen för Jönköping University f.d. rektorn vid Stockholm dramatiska högskola, Bo-Erik Gyberg uppdraget att genomföra en nulägesbeskrivning av JU:s kvalitetsarbete. Nulägesbeskrivningen syfte är att fungera som utgångspunkt för JU att i ett senare skede genomföra en utvärdering av kvalitetsarbetet och ta fram förslag till åtgärder.

SAMMANFATTNING

Med utgångspunkt från en dokumentinventering och samtal med cirka 40 medarbetare och fem studenter beskrivs kvalitetsarbetet vid JU översiktligt i relation till de europeiska standarderna och riktlinjerna för kvalitetssäkring vid högre utbildning (ESG)¹. Undersökningen visar att det inom hela JU finns stora likheter i synen på kvalitetsarbetet och att det ses som en väsentlig del av verksamheten. Samtidigt finns en rad olikheter i hur fackhögskolorna hänvisar till styrdokument och i vad mån de används. Det JU-gemensamma dokumentet "Bestämmelser och riktlinjer för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Jönköping" (BRJH) har stort genomslag, liksom JU:s antagningsordning. Lokalt framtagna dokument och rutiner är närvarande i vardagen vid samtliga fackhögskolor, särskilt i JIBS' fall där de internationella ackrediteringarna spelar en central roll och vid JTH där lokala instruktioner tillämpas. Något som flera respondenter framhåller vid undersökningen, är att dokumenthierarkier, dokumentägarskap och dokumenthanteringssystem, är i behov av översyn.

Genomgången av dokumenten visar att det vid JU är möjligt att i varierande utsträckning relatera kvalitetsarbetet till de tio ESG-standarderna. Bland det som då framstår som otydligt är i vad mån det går att säga att JU har en offentlig och gemensam kvalitetssäkringspolicy som är en del av den strategiska styrningen, i vad mån som de egna uppföljningarna och granskningarna av kvaliteten inom hela JU sker på ett tillräckligt tillfredsställande vis och i vad mån läranderesurser och studentstöd styrs, dokumenteras och följs upp systematiskt.

I rapportens avslutande avsnitt görs bedömningar och reflektioner med anledning av det som framkommit. Utredaren noterar att flera av de intervjuade framhållit forskningens viktiga roll både för kvaliteten i områdesutveckling och för rekrytering av kvalificerad personal och studenter. Bland bedömningarna finns att JU behöver utveckla en gemensam struktur för regelbunden kvalitetsredovisning på aggregerad nivå - en årlig kvalitetsrapport som i princip följer ESG. En sådan redovisning behöver, som utredaren ser det kopplas till en JU-gemensam policy för kvalitetssäkring som bland annat innefattar system för peer-review och samarbeten med andra lärosäten.

BAKGRUND OCH UPPLÄGG

Universitetskanslersämbetets framtida arbete med att granska och säkerställa kvaliteten hos landets lärosäten kommer att vila på fyra ben: beslut om

¹ *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG)*, antagna vid ministerkonferensen i Jerevan, maj 2015, UKÄ

examensrätter, granskning av utbildningar, tematiska granskningar och granskning av lärosätets eget kvalitetsarbete. Det är betoningen av den sista punkten som är det nya. Tanken är att lärosäten ska ha frihet att med stöd av de europeiska standarderna och riktlinjerna för kvalitetssäkring (ESG) själva utforma det system som bäst passar de egna förutsättningarna. Till detta ska läggas att Riksdagen genom ett tillkännagivande framfört att jämförbarheten mellan lärosäten behöver säkerställas i syfte att underlätta för potentiella sökande att välja, och för att ge intressenter möjlighet att jämföra olika lärosätens kvalitet.

Bland de särskilda förutsättningar som gäller för Jönköping University finns den organisatoriska formen och koncernstrukturen. Fyra fackhögskolor, ett servicebolag och ett utvecklingsbolag, drivna som aktiebolag, med olika historisk bakgrund och delvis skilda företagskulturer, ägs av en stiftelse, som i sin tur genom ett avtal med staten är infogad i det svenska högskolesystemet och dess finansiering med skattemedel. Stiftelsen har historiskt gett stor frihet för de olika delarna att själva utforma och utveckla sätt att driva verksamheten och att kvalitetssäkra den. Jämförbarheten mellan fackhögskolorna har då inte i alla avseenden prioriterats. Den nyligen införda förenklade koncernledningsmodellen tydliggör strukturen och de olika nivåernas ansvar framöver.

Inför en kommande granskning av JU:s kvalitetsarbete i enlighet med de riktlinjer som Regering och Riksdag nu har fastlagt är det nödvändigt att JU kan visa ett gemensamt kvalitetssäkringssystem som svarar mot den helhet som återspeglas i JU:s avtal med staten. I avtalet behandlar de två första punkterna just kvalitetsfrågor, som därmed kan sägas vara en central och överordnad uppgift för Stiftelsen Högskolan i Jönköping. Arbetet med att stärka kvaliteten är också ett av de prioriterade områdena i JU:s strategi- och måldokument.

Ett första steg i en förnyad översyn av kvalitetsarbetet inom JU är att göra en lägesbeskrivning – ge ett översiktligt svar på frågan: Hur arbetar JU och dess olika delar med kvalitet idag? Det är denna lägesbeskrivning som redovisas i föreliggande rapport. Utgångspunkten för lägesbeskrivningen har varit de europeiska standarderna och riktlinjerna. Rapportens avsnitt om iakttagelser har därför strukturerats i enlighet med de tio ESG-standarderna för utbildningskvalitet. Syftet med undersökningen är inte att utvärdera det kvalitetsarbete som görs, utan att beskriva det, och att försöka synliggöra de likheter och skillnader som finns. I arbetet har samtidigt en rad uppfattningar, idéer och förslag framförts. De ligger till grund för bedömningar och reflektioner i ett särskilt avsnitt.

METOD

Arbetet har haft två delar; dokumentinventering respektive intervjuer.

Dokumentinventering

Dokumentinventeringen har genomförts på så sätt att varje fackhögskola samt Högskoleservice och studentkåren har ombetts redovisa vilka styrdokument och andra dokument som de kan relatera till sitt kvalitetsarbete och de tio ESG-standarderna. Inventeringen har sammanställts i en matris som blivit mycket omfattande.

Intervjuer

Intervjuerna har genomförts dels i grupp där fackhögskolorna, HS och Studentkåren i grupper de själva valt, samtalat med utredaren om kvalitetsfrågor. Dessa "startmöten" har bestått dels av en genomgång av förutsättningarna för arbetet med lägesbeskrivningen, dels av ett gemensamt samtal om en rad olika synpunkter på kvalitetsarbetet som det sker i praktiken. Sex startmöten har genomförts med mellan fyra och tio deltagare vardera. Förutom vid det egna mötet har studentkåren varit representerad vid fyra av de andra fem mötena.

Det som framkommit vid startmötena har legat till grund för upplägg av individuella intervjuer med enskilda medarbetare från de fyra fackhögskolorna och HS. Intervjupersonerna har valts ut av de olika enheterna med instruktionen att personerna ska vara direkt och vardagligt verksamma i undervisning, forskning och/eller stödfunktioner. Sammanlagt genomfördes elva intervjuer. Deltagarna i de individuella intervjuerna intervjuades utifrån förutsättningen att intervjusvaren som de återges i rapporten, inte skulle kopplas till den intervjuades namn. Strukturen för intervjuerna återfinns i bilaga.

Sammantaget har utredare i form av startmöten och enskilda intervjuer träffat och samtalat med drygt 40 medarbetare och fem studenter vid JU. Urvalet har inte varit slumpmässigt utan byggt på de olika enheternas egna val. Någon statistik relevans har därför inte utfallet, men kan för det fortsatta arbetet rimligen ändå ge användbara och relevanta indikationer om läget.

IAKTTAGELSER

I detta avsnitt återges sammanfattande intryck från dokumentinventeringen och från intervjuerna med grupper och individer. Vad som framgår är utredarens förståelse av vad som framförts, inte utredarens egna bedömningar, dessa redovisas i ett följande avsnitt. Underrubrikerna följer strukturen i ESG-standarderna och varje underavsnitt inleds med den korta beskrivningen av resp. standard som finns i UKÄ:s svenska översättning av ESG.

Policy för kvalitetssäkring

ESG STANDARD: Lärosätena har en kvalitetssäkringspolicy som är offentlig och utgör en del av den strategiska styrningen. Interna aktörer utvecklar och tillämpar denna policy genom ändamålsenliga strukturer och processer, och externa intressenter involveras.

Dokumentinventeringen visar att alla enheterna hänvisar till i huvudsak tre typer av dokument: De övergripande mål- och visionsdokumenten för hela JU, några mer specifika styrdokument där sista avsnittet i "Bestämmelser och riktlinjer för utbildning på grundnivå, avanceradnivå och forskarnivå nivå vid Högskolan i Jönköping" (BRHJ) är i fokus, samt hos JIBS de dokument som är förknippade med de ackrediteringar man har och som i sin tur till stora delar bygger på BRHJ.

Flera av dokumenten tycks ligga i olika eller samma versioner på olika ställen på intranätet. Utredaren har inte kunnat finna ett utförligt, offentligt och

samlat kvalitetssäkringsdokument som har giltighet för hela JU. BRHJ är i hög grad övergripande och lämnar stort utrymme för lokala variationer. Frågor om övergripande uppföljning och återkommande systematiska egna kvalitetsgranskningar enligt peer-review modell behandlas inte.

Utredaren har noterat att det vid JTH finns ett batteri av instruktioner, som fungerar som konkreta styrdokument för kvalitetssäkring av utbildningarna. Vidare noteras att de ackrediteringar som erhållits av JIBS, bygger på uppföljning mot i dokument förutbestämda standards och rapportformat. Hos HHJ pågår ett arbete med att ta fram en kvalitetspolicy. HLK hänvisar till kortfattade och allmänna skrivningar på nätet.

I dokumentinventeringen hänvisas bl.a. till ansvars- och beslutsordningen för Högskolan i Jönköping (beslutad i stiftelsestyrelsen 20 okt 2008). Där framgår att ansvaret för kvaliteten ligger hos fackhögskolorna medan ansvaret för utvärdering av kvaliteten ligger hos Nämnden för Utbildning och Forskning (NUF), något som förtydligas i "Instruktion för Nämnden för utbildning och forskarutbildning vid Högskolan Jönköping" (Beslut i stiftelsestyrelsen 30 aug 2011). Det är rektor som äger att besluta om att lägga ner en utbildning när kvaliteten brister.

Vid startmöten och intervjuer framkommer att de övergripande styrdokumentet för hela JU uppfattas som bra men att de i huvudsak är tämligen frånvarande i det dagliga arbetet. Skälen till det är enligt vad som framförts, dessa styrdokuments allmänna karaktär som inte uppfattas ge tillräcklig vägledning i det praktiska. Där är istället lokala dokument av varierande utformning som används. Det är inte alltid klart hur det konkreta arbetet är kopplat till JU:s övergripande dokument. Kopplingen framgår inte av bolagens arbetsordningar utan i deras bolagsordningar, där det framgår att stiftelsens beslut gäller för bolagen. Varken i dokumentinventeringen eller vid intervjuerna gjordes någon referens till bolagsordningen, vilket kan tolkas på olika sätt; att bolagsordningen är ett "sovande" dokument vars betydelse för styrning är liten – eller så är bolagsordningens styrning helt integrerad i verksamheten så att den upplevs som självklar och därför inte nämns.

I det praktiska kvalitetsarbetet vid alla fyra fackhögskolor, uppfattar de flesta intervjuade inte kopplingen till en för JU gemensam strategi som tydlig, även om intresset och ambitionerna att stärka kvalitetsarbetet inte är att ta miste på.

Sammantaget är utredarens iakttagelse att det visserligen i sak finns flera styrande strategiska dokument med rimlig relevans för kvalitetsarbetet, men att dessa dokument på lokal nivå skiljer sig åt mellan JU:s olika delar. Ett för JU gemensamt strategiskt och brett omfattande särskilt kvalitetssäkringsdokument har utredaren inte kunnat finna. Vidare noterar utredaren att det i många fall saknas dokument för styrning av systematik i uppföljning av kvalitetsarbetet och för genomförande av återkommande egna granskningar. Undantagen är arbetet med kursvärderingarna, den uppföljning som finns inbyggd i JIBS' ackrediteringar samt den struktur som följer av den internationella studentbarometern ISB/SB

Utformning och inrättande av utbildning

ESG STANDARD: Lärosätena har processer för utformningen och inrättandet av utbildningar. Utbildningarna utformas så att de utbildningsmål som fastställts för dem, inklusive lärandemål, kan uppfyllas av studenterna. Den examen som en utbildning leder till är tydligt specificerad och kommunicerad samt refererar till den rätta nivån inom den nationella referensramen för examina och, följaktligen, till den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Dokumentinventeringen visar att enheterna med undantag för JIBS, i första hand refererar till "Bestämmelser och riktlinjer för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå vid Högskolan i Jönköping" (BRHJ). JIBS refererar i första hand till rapporter inom ackrediteringen från AACSB och till JIBS "Teacher Guidelines" som finns publicerade på intranätet och framhåller att det i AACSB-rapporterna regelbundet finns hänvisningar till BRHJ.

I intervjuerna framgår att BRHJ och i JIBS' fall Teacher Guidelines, är närvarande i verksamheten och används praktiskt. Vidare framgår att den beredning och granskning av nya kursplaner som sker inom fackhögskolorna och HS, syftar till att säkerställa att kvaliteten på dessa dokument och deras kopplingar till övergripande utbildningsmål är god. Ett bekymmer i detta sammanhang är att beredningen av kursplaner som sker i samverkan mellan fackhögskolan och HS försvåras av att fackhögskolorna har delvis olika organisationsstruktur och olika titlar för likartade funktioner och ansvar. Det är därför inte alltid klart med vilka befattningshavare en kursplanefråga ska processas.

I flertalet intervjuer framkom uppfattningen att forskningsanknytningen i utbildningarna i allmänhet är svag, vilket försvårar både progression och möjligheten att nå examensmålen.

Studentcentrering

ESG STANDARD: Lärosätena säkerställer att utbildning ges på ett sätt som inbjuder studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna och att detta återspeglas i bedömningen av studenterna.

Dokumentinventeringen visar en stor spridning av vilka vägledande dokument enheterna bedömer som relevanta i detta sammanhang. JIBS har framför allt sin "Teacher Guidelines" som vägledande, medan övriga enheter hänvisar till olika dokument som behandlar bl.a. riktlinjer för uppsatser, hantering av plagiat, tentamensregler, bedömning av VFU. JIBS "Grading policy" och olika bedömningsmatriser hos de andra enheterna utgör stöd vid bedömning och examination och för diskussion med studenterna. Flera enheter hänvisar till särskilda skrivningar och praxis om hur klagomål och överklagande från studenter ska hanteras.

I intervjuerna uppfattar utredaren att de olika enheterna tar studentcentreringen på allvar och ser det som en fråga om transparens och dialog. På flera enheter utses särskilda studenter direkt av kurs- eller programansvarig lärare, att medverka vid hanteringen av kursvärderingar och vid uppföljningen av dessa inför återkoppling i en vidare krets. Det är oklart i vad mån studentkåren och dess föreningar har möjlighet att medverka vid valet av dessa studentrepresentanter. Detta förhållande framhåller studentkåren som negativt för studenternas möjligheter att få en helhetsbild och för att kunna påverka utvecklingen av utbildningarna vid JU. Som helhet är studentkåren emellertid positiv till samarbetet med JU och man upplever ett stort stöd från JU:s ledning i de projekt av olika natur som studentkåren driver. En viktig bidragande faktor är att JU valt att behålla kårobligatoriet, något som ger en god och stabil ekonomisk bas för studentkåren och dess föreningar.

Över hela linjen finns en oro för att kursvärderingarna inte får tillräcklig svarsfrekvens. Flera respondenter ser det som en signal om att studentcentreringen inte är tillräcklig och att studenterna därför upplever att deras synpunkter på utbildningarna saknar betydelse. Det i sin tur gör att för kvalitetsarbetet värdefull kunskap, går förlorad. I allmänhet ansåg de intervjuade att löpande såväl som tentamenskopplad feed-back till studenterna skedde på ett ojämnt och tillfälligt vis.

Flera av de intervjuade beskriver Studenthälsans positiva roll i ett studentcentrerat lärande. Man hänvisar till systematiskt arbete med olika enkäter och studier relaterade till studenternas hälsa.

Antagning, progression och examination

ESG STANDARD: Lärosätena tillämpar på ett konsekvent sätt fördefinierade och publicerade regler som omfattar hela studentens studietid, det vill säga antagning, progression, erkännande och utfärdande av examensbevis.

Även här visar dokumentinventeringen att BRHJ utgör ett centralt styrdokument. Till det kommer JU:s antagningsordning beslutad av rektor den 22 maj 2015, som gäller hela JU. JIBS hänvisar till flera av de dokument som är kopplade till AACSB och EQUIS ackrediteringarna och framhåller att dessa dokument tar sin utgångspunkt i och hänvisar till BRHJ och JU:s antagningsordning. De flesta enheterna hänvisar till gemensamma regler för tillgodoräkande i BRHJ och den särskilda blankett som finns för ändamålet, medan JIBS hänvisar till AACSB-dokument och att detta dokument hänvisar till BRHJ.

Intervjuerna med samtliga enheter tyder på att antagning till de olika nivåerna följer antagningsordningen och BRHJ samt att examinationer är styrda av vad som sägs i BRHJ och kopplade till Högskoleförordningens examensordning, bl.a. genom de kurs/programmatriser som används inom de olika fackhögskolorna. I dessa matriser relateras olika kurser och moment i utbildningarna till examensmålen, för de olika examina. De intervjuades kännedom om innehållet i BRHJ varierade. Gällande regler framstår ändå som

rimligt kända genom praxis och erfarenhet. Några menade att kursplaner och deras mål i vissa fall behöver skärpas så att studenterna verkligen förstår vilka kunskaper och förmågor de måste ha tillägnat sig, för att kunna komma vidare i sina studier och examineras.

Undervisande personal

ESG STANDARD: Lärosätena säkerställer kompetensen hos lärarna.
Rättvisa och transparenta processer för rekrytering och kompetens-
utveckling av personalen tillämpas.

Dokumentinventeringen visar att det inom JU finns ett flertal dokument som anger ansvarsfördelning, krav och rutiner för rekrytering av olika kategorier av undervisande personal. Dokumenten finns på intranätet och en överskådlig samling finns på HS' del av intranätet. Samtliga enheter anger dessa dokument som vägledande och styrande. Flera av dokumenten finns även på engelska. Redovisning av lärares kompetenser, huruvida de är disputerade eller ej, och deras tidsanvändning för undervisning och forskning finns i olika databaser (Agresso, Personaldatabasen). Sammanställning av bibliometriska data offentliggörs i Nyckeltalsrapporten, data som kan uppfattas som en av flera indikatorer på lärarnas kompetens.

Vid intervjuerna framkom bland annat att många ser rekrytering av "rätt" undervisande (och annan) personal som en mycket viktig strategisk nyckelfråga. I samtal med NUF:s presidium fördes resonemang om avsaknad av en sammanhållen beslutsordning för rekrytering och utbildningsinnehåll. I andra intervjuer pekade de intervjuade på att den för många anställningsärenden decentraliserade beslutsordningen innebar risk för JU-interna skillnader som skulle kunna uppfattas som orättvisor. Några uppfattade HR-direktörens roll som oklar. Flera lyfte fram att JU ibland inte är tillräckligt attraktivt för att de mest lämpade personerna ska söka eller acceptera en anställning. JU uppfattas ha det geografiska läget emot sig i konkurrens med lärosäten i de största städerna. Det leder till att vissa utbildningar har få disputerade lärare. Något som lyftes fram var betydelsen av forskning och möjligheterna att driva forskningsprojekt med JU som bas. Några framhöll därför att modellen med strategiska satsningar på "seed-money" som görs hos JIBS behöver ökas och spridas inom hela JU för att driva på framväxten av intressant forskningsmiljöer. Det skulle i sin tur underlätta rekrytering av både undervisande personal och forskarstuderande.

En särskild fråga är den som rör tekniklektorer och direktrekrytering av lärare för tillsvidareanställning. Möjligen menade några, kan detta av omvärlden uppfattas som en negativ faktor för verksamhetens kvalitet. Här fanns olika uppfattningar.

Alla intervjuade individer kände till möjligheten att avsätta 10% av utbildningstiden till egen kompetensutveckling. De flesta intervjuade utnyttjade denna möjlighet på olika sätt. Flera hade använt tid för egen forskning eller för egen forskarutbildning, några för mer specifika områden med pedagogisk

inriktning eller ämnesfördjupning. Styrningen av kompetensutvecklingen framstod som svag eller mycket svag och överlämnad åt den enskilde läraren att bestämma. Någon menade att nyttan av kompetensutvecklingen för innehållet och kvaliteten i undervisningen, borde vara mer styrande och diskuteras mer utförligt i medarbetarsamtalen. Den modell med "team-teaching" som tillämpas på JIBS framhölls som en modell för kompetensutveckling i praktiken. (Senior examiner, junior lärare och en doktorand samarbetar kring kurs.)

Pedagogiskt utvecklingsarbete var eftersatt menade flera av de intervjuade. De möten och pedagogiska caféer som finns på några enheter var i allmänhet dåligt besökta. I de större terminsvisa eller årliga konferenser som hålls på enheterna är pedagogisk utveckling sällan förekommande menade man. Det är inte helt klart var ansvaret för pedagogisk utveckling ligger – centralt resp. lokalt.

Läranderesurser och studentstöd

ESG STANDARD: Lärosätena avsätter tillräcklig finansiering för lärande och undervisningsaktiviteter samt säkerställer att det finns ändamålsenliga och lättillgängliga läranderesurser samt studentstöd.

I dokumentinventeringen hänvisar enheterna till flera dokument som rör resursfördelningen; verksamhetsberättelser, lokala budgetar, centrala ekonomiska ramar. Överlag saknas dokument som redovisar lokalanvändningen på JU-nivå. För IT-resurserna finns flera dokument som sätter ramarna för vad som finns att tillgå (serviceavtal, system-förvaltningsmodell och ansvar, systemförteckning bl.a.) Studie- och yrkesvägledningen finns beskriven på intranätet och är lätt att hitta.

I intervjuerna återkom flera personer till att det organisatoriska sammanförandet av studievägledningen till HS ännu inte satt sig helt, men att fördelarna nu börjar synas alltmer. Bland dessa finns större samstämmighet i sättet att arbeta samt att större grupp ger bättre utvecklingspotential och minskad sårbarhet genom att studievägledare kan lära av varandra och täcka upp för varandra vid någons sjukdom exvis. Bilden är dock inte samstämmig.

Det interna systemet för dokumentation, värdering av och kommunikation om kurser och utbildningar – Ping-pong – fanns det tämligen vitt skilda uppfattningar om bland de intervjuade. Några såg det som ett väl fungerande stöd för både lärare och studenter, medan andra menade att det bland annat inte hade tillräckliga möjligheter att aggregera eller följa data över tiden och därför inte kunde användas som ett ändamålsenligt stöd för återkoppling om studenters progression, eller för att få fram meta-data över kohorter.

Informationshantering

ESG STANDARD: Lärosätena säkerställer att de samlar in, analyserar och använder relevant information för en effektiv styrning av sina utbildningar och övriga aktiviteter.

Av dokumentinventeringen framgår att JU saknar ett övergripande styrdokument för vilka data som ska samlas in och vilka informationsflöden som ska finnas på en övergripande nivå. Enheterna hänvisar till formella och informella kanaler som exempelvis personalmöten och intranätet. HS hänvisar bl.a. till JU:s strategidokument för 2016-2019 och till policies för kommunikation och grafisk profil.

Intervjuerna ger bilden av ett tämligen informellt hanterat informationsflöde. Flera av de intervjuade menade att man inte hade tillgång till statistik över exempelvis undervisningstid eller handledningstid och att kursvärderingar var färskvara utan jämförbarhet över tiden. Återkoppling av olika utfall sker mestadels lokalt vid olika möten, där också utfallen av exempelvis studenternas prestationer förhoppningsvis analyseras och ev åtgärder diskuteras. De olika programråd (eller motsvarande) med externa ledamöter, som finns på de olika enheterna utgör fora för diskussion med avnämare om innehåll och utveckling av utbildningarna. Den sedan några år framtagna årliga nyckeltalsrapporten uppfattas som en god början på en sammanhållen bild av några för JU väsentliga indikatorer. I årsredovisningen återfinns återkommande data enligt de riktlinjer som staten anger. Över tiden jämförbara underlag finns också i alumniundersökningar, i den internationella studentbarometern och i medarbetarenkäter. I övrigt sker statistikinsamling utifrån vad som kan beskrivas som hävd.

Information till allmänheten

ESG STANDARD: Lärosätena publicerar information om den egna verksamheten, inklusive utbildningarna, som är tydlig, korrekt, objektiv, uppdaterad och lättillgänglig.

HS hänvisar i dokumentinventeringen till JU:s kommunikationspolicy. Där finns de vägledande principerna för styrning och ansvar för kommunikationen. Övriga enheter hänvisar till de olika kanalerna som används; web, kataloger, nyhetsbrev, öppet hus.

Intervjuerna visar att HS roll för den externa kommunikationen är känd. Många är nöjda med hur den lokala informationen om exempelvis utbildningarna förs ut i centrala externa kanaler som katalog och web. Någon pekar på att HS har varit för snabb med att gå ut med planerade nyheter – innan dessa beslutas lokalt. En starkare samverkan efterlystes.

Flera av de intervjuade diskuterade varumärkesfrågan; Vilket är mervärdet av ett gemensamt namn – Jönköping University – och i vilka situationer är det

ett mervärde med fackhögskolans namn? I de flesta fall ansåg de intervjuade att fördelarna med ett sammanhållet varumärke övervägde, men att det i vissa situationer ändå fanns en poäng att föra fram det egna namnet. Tydligast i detta avseende var JIBS.

Uppföljning och granskning

ESG STANDARD: Lärosätena följer kontinuerligt upp och granskar regelbundet utbildningarna för att säkerställa att studenterna uppnår uppsatta mål och att utbildningarna motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna leder till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Åtgärder som planeras eller genomförs till följd av en granskning kommuniceras till samtliga berörda.

I dokumentinventeringen hänvisar JIBS till den externa granskning som görs av AACSB och EQUIS, där granskningar mot uppställda standarder görs. De övriga enheterna hänvisar till de kursvärderingar som görs regelbundet, sammanställs och lagras i Ping-Pong och till vad som står i BRHJ. Instruktionen för Nämnden för utbildning och forskarutbildning (NUF) nämns som styrande för granskning av kvaliteten i utbildningarna. Av instruktionen för NUF framgår att NUF har ansvar för uppföljning och granskning av verksamheten i syfte att säkerställa att JU uppfyller statens krav för rätten att utfärda examen. Dokument som fastlägger för hela JU gemensamma principer för systematisk egen granskning genom peer-review har inte framkommit vid dokumentinventeringen.

I intervjuerna tas ofta kursvärderingarna upp. Alla känner till vad som förväntas; enkäter till studenterna som sammanställs och redovisas för studenter och personal och som diskuteras i relevanta forum för att avgöra vilka förändringar som bör och kan göras direkt av kursansvarig och berörda lärare. De handlar i detta sammanhang om justeringar av arbetssätt och didaktiska val, inte om innehållsliga ändringar, som i förekommande fall behöver hanteras av formella beslutsföra.

Den kursdokumentation som ska sammanställas och diskuteras efter genomförd kurs, är det bärande konceptet för utveckling. Konceptet uppfattas positivt. Den svaga länken är kursvärderingarna som alltför ofta har låg svarsfrekvens och därmed brister i reliabilitet. Det bidrar i sin tur till sänkt motivation för alla inblandade. Försök med belöningsincitament (utlottning av cykel) vid program-utvärderingar har varit framgångsrikt och lett till hög svarsfrekvens (80%). Flera intervjupersoner uppger att det finns ambitioner vid enheterna att rikta insatser för att förbättra svarsfrekvensen. En svaghet som kommenterades var att kursansvariga har alltför liten tid avsatt för kursvärderingar och uppföljning i sin tjänstgöringsplan. I ytterligare någon intervju sågs tilliten i arbetslaget och motiveringen att våga ta upp kritik i ett kollegialt sammanhang som nyckelfaktorer som inte var på plats. Trots detta framkommer i intervjuerna att enheterna har processer för hur negativa signaler ska hanteras och hur förslag om förändringar ska ställas samman och föras vidare till beslut och genomförande. Vid åtminstone två av fackhögskolorna finns rutiner för hur positiva erfarenheter ska dokumenteras och spridas. Flera

lyfte fram HJU-rådets som en möjlig och viktig aktör för mer övergripande kvalitetsdiskussioner. De olika råd som har externa ledamöter ses som en viktig arena för diskussioner om samhällsnyttan av utbildningarna.

NUF:s granskningsarbete planeras halvårsvis och är baserat på självvärderingar av en modell liknande den som UKÄ begärt vid sina granskningar. Någon långsiktig plan har inte NUF för sitt granskningsarbete utan det har varit kopplat till UKÄ:s granskningar och till olika fokusområden som NUF bestämmer allteftersom. Forskarutbildningen granskades 2014/15 och lärarutbildningen står på tur.

Utfallet av NUF:s granskningar redovisas i NUF:s årliga verksamhetsberättelse, som lämnas till JU:s ledning. Den finns inte tillgänglig på intranätets sida om NUF. I vissa fall görs särskilda rapporter eller hålls särskilda dialogmöten om utfallen. Metoden med självvärdering är under diskussion inom NUF och man har uttryckt önskemål om att få i uppdrag från JU:s ledning att utveckla ett nytt kvalitetssystem.

Flera av de intervjuade vid fackhögskolorna konstaterade att man inte genomfört egna granskningar eller granskningar med hjälp av extern peer-reviewing. Det närmaste man kommit det senare, är i de olika dialogfora och råd som finns för kontakter med avnämare, men dessa har inte alltid akademisk relevans.

För HS del pekade intervjuerna på att det i stort sett saknas mål för stödverksamheten, till exempel för handläggningstider för olika typer av ärenden. Därmed finns heller inte förutsättningar för systematisk uppföljning.

Några lyfte att man nu behöver återta regelbundna alumni-undersökningar efter en tids uppehåll i samband med omorganisationen av stödfunktionerna.

Extern granskning och uppföljning

ESG STANDARD: Lärosätena genomgår regelbundet en extern kvalitetssäkring, som är i linje med ESG.

Dokumentinventeringen visar att JIBS har externa granskningar inom ramen för sina ackrediteringar och att det inom JU finns flera utbildningar som har granskats eller sannolikt kommer att granskas av UKÄ.

I intervjuerna framkom att externa granskningar uppfattas ha positiv inverkan på kvalitet och verksamheten i allmänhet. En sådan granskning innebär bl.a. att enheten själv behöver genomlysas sin verksamhet, något som ses som välgörande.

Den granskning som sker genom internationella studentbarometern nämns – när den nämns - i förbigående. De överlag svaga utfallen noteras visserligen, men det statistiska underlaget för undersökningen uppfattas som svagt.

BEDÖMNINGAR och REFLEKTIONER

Nedan följer en rad bedömningar och reflektioner som utredaren gör utifrån iakttagelserna. Bedömningarna har inte ambitionen att återge objektiva förhållanden, utan har endast som syfte att ge utgångspunkter och stimulans för fortsatta samtal och insatser.

Likheter och olikheter

Vid en första anblick kan intrycket av kvalitetsarbetet vid JU vara att här finns stora variationer och olikheter. Min bedömning är tvärtom att arbetet i sak – processer för ökad kvalitet och målsättningar att bli bättre – har stora, eller mycket stora likheter. Ordvalen, befattningarna, mötesstrukturen, resurserna etc är delvis olika men kvalitetsbegreppet finns närvarande på ett sätt som talar för överensstämmelse snarare än skillnad.

Goda ambitioner

Min bedömning är att alla jag mött har goda och höga ambitioner att arbeta för ökad kvalitet i JU:s utbildningar, forskning och stödfunktioner. Det är en bra förutsättning inför framtiden.

JU-som helhet

JU:s historia av fyra olika högskolor som med stor autonomi skapar sina egna framtider är på väg att kompletteras av en stärkt gemensam identitet – Jönköping University. Det är min bedömning grundad på flertalet av intervjuerna och samtal att här ligger en stor outnyttjad potential för kvalitetshöjning både internt genom ökande områdesöverskridande samarbeten i utbildning och forskning och genom samarbeten både nationellt och internationellt.

Kursdokumentationskonceptet

I nästan alla intervjuer och samtal talade vi om konceptet med kursdokumentation (där kursinnehåll, litteraturlistor, examensuppgifter, kursvärdering samlas i Ping-pong) som en stor tillgång vars möjligheter pga olika brister inte till fullo utnyttjas. Det är min bedömning att konceptet med starkare systemstöd har stor potential att utvecklas och bli en grundpelare i kvalitetsarbetet.

Verktyg för kursvärdering och uppföljning

Ping-pongs funktionalitet uppfattas olika av olika aktörer med övervägande kritiska synpunkter. Systemets roll i hanteringen av kursvärderingar är central. Det är min bedömning att systemet behöver utvecklas eller bytas ut så att longitudinella jämförelser blir lätta att göra.

Dokumentdjungeln

Över nästan hela linjen framkommer att dokumenthanteringssystemet har brister av olika slag – alltifrån versionsolikheter, olika sökvägar – till allmän svårillgänglighet i vissa avseenden. Det är min bedömning att här finns ett stort och krävande utvecklingsarbete (för att inte säga "städarbete") att göra. Förhoppningarna om att lösa detta vid ett ev införande av CANEA-dokumenthanteringssystem behöver kopplas till en nykter och realistisk insikt om att detta är ett mycket krävande arbete som tar stora resurser i anspråk. Om

JU lyckas är det min bedömning att det finns vinster bl.a. i starkare koppling mellan styrande dokument och vardagens arbete i kvalitetsfrågorna.

Dokument på engelska

Många av för kvalitetsarbetet relevanta dokument finns redan på engelska. Det är min bedömning att fler dokument behöver göras tillgängliga på engelska.

Organisatoriska olikheter

Fackhögskolorna har i vissa avseenden sinsemellan olika organisatorisk struktur, som tar sig uttryck i olika befattningsbenämningar för närliggande ansvar – exempelvis utbildningsledare och programledare. Det är min bedömning att här finns skäl att skapa större kongruens i syfte att underlätta samverkan och processer kring kvalitetsfrågor.

Systematisk kvalitetsredovisning

Det är min bedömning att JU behöver utveckla en gemensam struktur för regelbunden kvalitetsredovisning på aggregerad nivå – en årlig kvalitetsrapport som i princip följer ESG. Som underlag för den aggregerade rapporten behöver lokala sammanställningar och rapporter som är kompatibla med den JU-gemensamma utvecklas.

Lokala variationer

För en fördjupad analys och diskussion om kvalitetsfrågor behöver hänsyn tas till lokala variationer i de olika fackhögskolorna. Det är min bedömning att det är möjligt att utveckla ett system som innehåller såväl JU-gemensamma enhetliga kriterier och indikatorer som lokala delar som utgår från för enheten viktiga individuella kriterier och indikatorer. I ett sådant system blir det lätt att exempelvis ta hänsyn till de särskilda förutsättningar som kan gälla vid bedömningen av kvaliteten i forskarutbildning och forskning, varav det senare inte ingår i ESG.

Det kollegiala samtalet

I de flesta av intervjuerna märks en önskan om ett mer utvecklat och omfattande kollegialt samtal om ämnesfrågor, pedagogik och stödfunktioner. Det är min bedömning att JU genom incitament och tid för kollegiala möten internt och externt kan medverka till kvalitetsutveckling av verksamheten, både vad gäller utbildning, forskning och stödfunktioner.

Incitament för forskning

I samtal med forskare har behovet av större resurser för pilotprojekt och utveckling av forskningsidéer framhållits. Det är min bedömning att sådana insatser skulle vara gynnsamma för kvaliteten i verksamhet genom både en stärkt forskningsanknytning av utbildningarna och en större förmåga att attrahera kompetenta lärare. Det är vidare min bedömning att tydliga gemensamma resurser (ett slags forsknings- och innovations-kontor) med uppgift att stödja utveckling av intressanta ansökningar om forskningsmedel, skulle bidra till en sådan utveckling.

Samarbete med andra lärosäten

Mot bakgrund av det omfattande beredningsarbete som föregått UKÄ:s och Regeringens ställningstagande om framtidens kvalitetsgranskningar pågår redan arbete med att utveckla kvalitetssystem vid flera lärosäten. Det gäller bland annat den s.k. treklövern där Karlstads universitet, Mittuniversitetet och Linnéuniversitetet samarbetar. Det är min bedömning att JU har mycket att både bidra med och vinna på att utveckla samarbeten i kvalitetsfrågor med andra lärosäten. En viktig aspekt är att sådana samarbeten kan utgöra grunden för peer-review.

Bilaga - Frågor vid individuella intervjuer

- Ditt arbete, ansvar?
- Kvalitetsaspekter på ditt arbete? Hur kommer kvalitetssäkring in?
- I vilka sammanhang diskuteras examensmålen, som de framgår av högskoleförordningen?
- Hur återkopplas uppföljningen av mål? Hur tas analyser vidare till åtgärder?
- Hur sker uppföljningen av studenternas resultat i relation till de olika målen?
- Hur fungerar feed-back till studenterna?
- Vilken roll spelar kursvärderingarna?
- Hur sker uppföljning och återkoppling av kursvärderingar?
- Hur ser du på den internationella studentbarometern?
- Deltar du i arbetet med att formulera utbildningsplaner och kursplaner och deras mål? Hur är forskningsanknytningen? Hur starkt väger beprövad erfarenhet?
- Tar du stöd i styrdokument i ditt arbete? Vilka?
- I vilket sammanhang diskuteras HS funktion/syfte och arbete? Finns mål?
- Deltar du i arbetet med att forma rutiner för service? Antagning, examensbevis, anställning/rekrytering, statistikinsamling, rapportskrivning, enkäter, studentservice?
- Hur utvärderas HS' arbete? "Kundnöjdhet"?
- Hur ser uppföljningen ut av ditt eget arbete?
- Får du feed-back från chef på ditt eget arbete? Hur?
- Hur ser dina egna önskningar och möjligheter till kompetensutveckling ut?
- Hur är det kollegiala samtalet kring pedagogik, innehåll och måluppfyllelse?
- Hur ser kontakterna ut inom/mellan fackhögskolorna/HS?
- Hur ser du på kommunikation – internt, externt?
- Vad är allra viktigast för att förbättra och säkerställa kvaliteten i utbildningarna/HS?